

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Snahy o resocializaci prostřednictvím prodeje časopisu Nový Prostor

Aneta Johnová

Bakalářská práce

2013

Univerzita Pardubice  
Fakulta filozofická  
Akademický rok: 2011/2012

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Aneta Johnová**  
Osobní číslo: **H10261**  
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**  
Studijní obor: **Humanitní studia**  
Název tématu: **Snahy o resocializaci prostřednictvím časopisu Nový Prostor**  
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

### Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je zjistit, jak prodej časopisu Nový Prostor ovlivňuje životy lidí, kteří se ocitli bez práce, bez domova. Zjistit, zda jim napomáhá při resocializaci a učí je pracovní zodpovědnosti. V teoretické části se věnuje tématu bezdomovectví a nahlíží do historie a fungování časopisu. Mým záměrem je provedení kvalitativního výzkumu designem případové studie u 4-5 prodejců tohoto čtrnáctideníku.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

**BALÁŠ, Ondřej. Aktuální otazníky fenoménu bezdomovství. Brno: Centrum sociálních služeb, 2010, 78 s. ISBN 978-80-254-9015-0.**

**HRADECKÁ, Vlastimila a Ilja HRADECKÝ. Bezdomovství - extrémní vyloučení. Praha: Naděje, 1996, 107 s. ISBN 80-902292-0-4.**

**HRADECKÝ, Ilja. Definice a typologie bezdomovství. Praha: Naděje, 2007, 50 s. ISBN 978-80-86451-13-8.**

**ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2007, 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.**

**VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: Portál, 2008, 870 s. ISBN 978-80-7367-414-4.**

Vedoucí bakalářské práce:

**PhDr. Marcela Ehlová**

Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce:


**28. března 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce:

**31. března 2013**

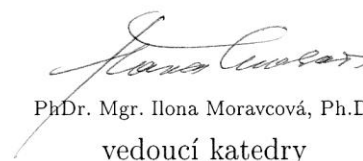


prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.  
děkan



Univerzita Pardubice  
Fakulta filozofická  
532 10 Pardubice, Studentská 84

L.S.



PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.  
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. října 2012

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 28. 1. 2013

Aneta Johnová

## Poděkování:

Ráda bych poděkovala PhDr. Marcele Ehlové za odborné vedení bakalářské práce, její vstřícnost, ochotu a cenné rady. Dále Dennímu nízkoprahovému centru Pardubice a Praha za spolupráci a poskytnutí informací, a samozřejmě také prodejcům, kteří byli ochotni mi poskytnout rozhovor.

## **ANOTACE**

Předkládaná bakalářská práce je věnována tématu bezdomovectví. V teoretické části se zabývá definicí bezdomovectví, aktuálním stavem v České republice, možnými způsoby pomoci a historií a fungováním časopisu Nový Prostor. Cílem práce je odpovědět na otázku, zdali prodej časopisu ovlivňuje životy prodejců a učí nebo napomáhá k udržení jejich pracovní zodpovědnosti. Empirická část se snaží o hlubší proniknutí do problematiky prodeje Nového Prostoru a zprostředkování zkušeností prodejců pomocí polostrukturovaných rozhovorů.

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

bezdomovectví, sociální služby, neziskové organizace, časopis, Nový Prostor

## **TITLE**

The Rehabilitation Efforts through the Sale of Magazine Nový Prostor

## **ANNOTATION**

Submitted bachelor thesis is devoted to the topic of homelessness. In the theoretical part it is concerned with definition of homelessness, actual situation in Czech Republic, possible ways of help, its history and the functioning of a magazine Novy Prostor. The goal of this work is to answer the question, whether selling of a magazine influences lives of its salesmen and whether it teaches or helps maintenance of their work responsibility. Empirical part tries to gain an in depth insight into selling of Novy Prostor and mediate experiences of salesmen through half-structured interviews.

## **KEYWORDS**

homelessness, social services, non-profit organizations, magazine, Novy Prostor

# OBSAH

ÚVOD .....	8
1 BEZDOMOVECTVÍ .....	9
1.1 Pojem bezdomovectví .....	9
1.1.1 Příčiny bezdomovectví .....	12
1.1.2 Typy bezdomovectví .....	13
1.2 Aktuální stav bezdomovectví v ČR .....	14
1.2.1 Sčítání ČSÚ 2011 .....	15
1.3 Způsoby pomoci lidem bez přístřeší .....	17
1.3.1 Základní pomoc .....	17
1.3.2 Ambulantní služby .....	18
1.3.3 Pobytové služby .....	20
1.3.4 Neziskové organizace .....	21
1.4 Nový prostor .....	23
1.4.1 Poslání časopisu Nový Prostor .....	23
1.4.2 Historie časopisu .....	23
1.4.3 Nový Prostor a jeho prodejci .....	24
1.4.5 Jak uspět? .....	26
2 VÝZKUM .....	27
2.1 Metodologie .....	27
2.2 Cíle výzkumu .....	27
2.3 Výzkumná otázka a podotázky .....	28
2.4 Charakteristika výzkumného souboru .....	28
2.5 Metoda výzkumného šetření .....	29
2.6 Realizace výzkumného šetření .....	29
2.7 Výzkumné šetření .....	30
2.8 Vyhodnocení, analýza a interpretace .....	36
2.9 Závěr výzkumného šetření .....	40
ZÁVĚR .....	43
Použité zdroje .....	44
Přílohy .....	46

# ÚVOD

K zaměření mé bakalářské práce mě inspirovala praxe, kterou jsem v rámci studia absolvovala v Azylovém domě a noclehárně pro muže, kde jsem měla šanci 14 dní pozorovat chod těchto dvou institucí a naslouchat životním příběhům mužů, kteří se ocitli bez domova. Právě tam jsem si uvědomila důležitost těchto sociálních zařízení a těžkosti života těchto lidí. Přímo k tématu mě ale inspiroval jeden z prodejců, který mi přímo na ulici časopis nabídl. Obě tyto zkušenosti mě utvrdili v tom, že není bezdomovec jako bezdomovec a obohatili mě o nové zajímavé zkušenosti.

V České republice existují organizace a zařízení, které se těmto lidem snaží pomoci. Jsou to např. azylové domy, domy na půli cesty, denní nízkoprahová centra a další. Žádné z nich ale nenabízí takovou příležitost, jakou nabízí Nový Prostor o. s., možnost pracovat jako prodejce časopisu, možnost vydělat nějaké peníze.

V teoretické části se věnuji definici bezdomovectví z pohledu legislativy a různých autorů. Dále se soustředím na aktuální počet lidí bez přístřeší v České republice. V další části se zaměřuji na způsoby pomoci, ambulantní a pobytové služby a příklady neziskových organizací. A poslední část je věnovaná stručné historii časopisu Nový Prostor, fungování tohoto projektu, jeho prodejcům a řádu.

Cílem teoretické části je vysvětlit pojem bezdomovectví a nastínit možné cesty pomoci a řešení. Veřejnost je v tomto směru dle mého názoru velmi nedostatečně informovaná, mnoho lidí netuší, kdo prodejci jsou a proč časopis prodávají. Počet lidí bez domova v posledních letech rozhodně neklesá, a proto je důležité všimnout si a znát organizace, jako je právě Nový Prostor o. s., a třeba i občasnou koupí některého z výtisků podpořit osobu v nelehké životní situaci. Na ulici se totiž může dostat úplně každý.

Ve výzkumné části je proveden kvalitativní výzkum, designem výzkumu případové studie, konkrétně polostrukturovaných rozhovorů s 5 uživateli služeb Nového Prostoru o. s., kteří mají zkušenost s prodejem stejnojmenného časopisu. Jejím cílem je přiblížit zkušenosti těchto osob a zprostředkovat tak přímou zkušenost prožitou těmito prodejci.



# 1 BEZDOMOVECTVÍ

## 1.1 Pojem bezdomovectví

Definice slov bezdomovectví a bezdomovec v České republice chybí. Náš právní řád se od ostatních států liší tím, že bezdomovectví jako takové přímo neupravuje. Jen velmi okrajově pojednávají o obsahu pojmu bezdomovectví předpisy týkající se organizace sociálního zabezpečení. Zákon č.114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, dále zákon č.100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí č.182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.<sup>1</sup>

Pojem bezdomovec je v právním řádu (zákon č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky) definován jako člověk bez státního občanství. Z čehož vyplývá, že podle práva v podstatě bezdomovci neexistují.<sup>2</sup>

Dle Vágnerové<sup>3</sup> je bezdomovectví určitý životní styl, nejenom vztah k bydlení. Jedná se o stav, se kterým se smiřují pouze lidé se zásadně změněnou osobností, kteří nejsou schopni chovat se podle společenských pravidel a požadavků. Lidé se špatnými návyky, s nedostatečnými sociálními schopnostmi a dovednostmi. Jde o určitý sociální propad, který tyto osoby nedokážou ovlivnit, a následně se mu odevzdávají.

Průdková<sup>4</sup> definuje bezdomovce jako člověka bez domova, přičemž zdůrazňuje, jak důležitou roli hraje absence domova jako místa, kde jsou příbuzní, láska, péče, kde má jedinec pocit bezpečí a sounáležitosti a ve kterém si osvojuje základní normy a určitý životní styl.

---

<sup>1</sup> ŠTĚCHOVÁ, Markéta a Marina LUPTÁKOVÁ. *Bezdomovectví a bezdomovci z pohledu kriminologie: závěrečná zpráva*. Vyd. 1. Editor Bedřiška Kopoldová. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, 111 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). s. 7.

<sup>2</sup> Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2004-2006. Praha: MPSV ČR.

<sup>3</sup> VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2004, s. 748.

<sup>4</sup> PRŮDKOVÁ, T.; NOVOTNÝ, P. *Bezdomovectví*. Praha : Triton, 2008, s. 10.

Autoři Matoušek, Koláčková a Kodymová<sup>5</sup> popisují bezdomovectví jako pojem, který stále prochází významovou obměnou. Původně byl používán pro osoby, které neměli státní občanství nebo domovské právo. Dnes se používá pro ty, kteří přišli o domov a ocitli se tak v krajní nouzi. Mínění společnosti je obecně spojeno s negativními předsudky a stereotypy.

Ovšem nejuznávanější typologií a definicí ve všech státech Evropské unie je ETHOS – European Typology of Homelessness and Housing Exclusion<sup>6</sup>, která byla vytvořena Evropskou federací národních sdružení pracujících s bezdomovci (dále jen FEANTSA) za účelem snazšího monitoringu bezdomovství, vytváření politik, jejich rozvoje a vyhodnocování.

Rozděluje bezdomovce na 4 typy:

- a) rooflessness - osoby bez střechy (osoby žijící na ulicích, bez jakéhokoliv ubytování)
- b) houselessness - osoby bez bytu (s přechodným místem na spaní v institucích)
- c) living in insecure housing - osoby s nejistým bydlením (ohrožené z důvodu nestálého příjmu a s tím spojených problémů s platbou nájmu, hrozby vystěhování, kvůli domácímu násilí a podobně)
- d) living in inadequate housing - osoby s nevyhovujícím bydlením (např. v karavanech v nelegálních kempech, v nevyhovujícím prostředí nebo v extrémně přelidněných bytech)<sup>7</sup>

*„FEANTSA vypracovala a přijala typologii bezdomovství ETHOS ve snaze odrazit různorodost zkušeností jednotlivých členských států a poskytnout jednotnější přístup k porozumění bezdomovství a vyloučení z bydlení na evropské i národní úrovni. ETHOS proto představuje kompromis různých národních perspektiv a reálných situací.“<sup>8</sup>*

---

<sup>5</sup> Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, s. 316.

<sup>6</sup> Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení

<sup>7</sup> ETHOS - European Typology on Homelessness and Housing Exclusion. *FEANTSA: European Federation of National Organisations working with the Homeless* [online]. [cit. 2012-12-15]. Dostupné z: <http://www.feantsa.org/code/en/pg.asp?Page=484>

<sup>8</sup> HRADECKÝ, Ilja. *Definice a typologie bezdomovství: [zpráva o realizaci aktivity č. 1 projektu Strategie sociální inkluze bezdomovců v ČR]*. Praha: Pro Sdružení azylových domů vydala Naděje, 2007, s. 31.

O tom, že je rozdíl, když se osoba dostane do situace bez střechy a bez bytu mluvil také Ilja Hradecký na semináři na téma Bezdomovectví v Evropě v roce 1998.

*„Já rozumím pojmu bezdomovec, že jde o člověka, který nemá zázemí, rodinu, resp. chybí mu rodinné vztahy, který je osamělý i kdyby měl hodně příbuzných, a který navíc nebydlí. Je to tedy mnohem širší význam než jenom to, že mu chybí střecha nad hlavou. Je totiž rozdíl bydlet a být ubytován. Mezi našimi klienty známe jistě lidi, kteří vyrůstali v dětských domovech, je jim dnes padesát nebo šedesát let a nikdy nebydleli, protože vždy byli jen ubytováni na nějaké podnikové ubytovně. Být bez domova, to je být bez prostředí, kde si mohu odpočinout, být bez místa, kde bych složil hlavu.“<sup>9</sup>*

Podobný, téměř shodný názor zastávají i autoři Fitzpatrick, Kemp a Klinker<sup>10</sup>, kteří v užší definici bezdomovce popisují jako ty, kteří jsou bez střechy nad hlavou (oběti živelných pohrom, imigranty, ...) a odlišují je od skupiny bez domova, do které patří ti, co žijí v přechodných podmínkách ubytoven a dalších sociálních služeb, hostelech a noclehárnách. Třetí skupinou jsou lidé, kteří žijí v nejistých podmínkách (squaty, podnájmy, bydlení u příbuzných). A do poslední skupiny spadají osoby, žijící v přeplněných ubytovnách, u kterých je ohrožena jejich duševní vyrovnanost a pohoda. Širší definice jsou potom ty, které zdůrazňují slovo domov z hlediska sociální i psychologické stránky.

Z tohoto je patrné, že neexistuje žádná přesná definice bezdomovectví, která by vystihovala všechny jeho rysy. Pojem bezdomovectví může znamenat pro každého něco jiného a vytvořit takovou definici je velmi složitý úkol. *„Jistě by zkušenosti bezdomovců mohly doplnit debatu o vhodné definici bezdomovství. Podstata životních drah mnoha bezdomovců ukazuje, že statistické definice ne vždy adekvátně vystihují podstatu jejich životních zkušeností.“<sup>11</sup>*

---

<sup>9</sup> HRADECKÝ, Ilja. *Sborník ze semináře na téma Bezdomovství v Evropě: Olomouc 4.3.1998*. Praha: Naděje. s. 7.

<sup>10</sup> FITZPATRICK, Suzanne, Peter KEMP a Susanne KLINKER. *Bezdomovství: přehled výsledků výzkumů z Velké Británie*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky, 2004, s. 15.

<sup>11</sup> FITZPATRICK, Suzanne, Peter KEMP a Susanne KLINKER. *Bezdomovství: přehled výsledků výzkumů z Velké Británie*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky, 2004, s. 19.

### 1.1.1 Příčiny bezdomovectví

Bezdomovectví nelze formulovat pouze jako nedostatek hmotných a peněžitých prostředků. Jedná se o složitý, souhrnný fenomén, který zasahuje a ochromuje celou osobnost člověka. Proto je velmi důležité a podstatné určit faktory a příčiny vzniku tohoto jevu a nalézt účinné řešení, které by situaci řešilo.<sup>12</sup>

Příčiny bezdomovectví můžeme rozdělit na dvě skupiny. Jsou jimi příčiny objektivní (také systémové), které jsou přisuzovány státu, sociální politice a zákonům. Bezdomovec je tedy do jisté míry jejich obětí. A příčiny subjektivní, za které mohou nepříznivé vlastnosti jedince. Systémové příčiny může vyřešit stát, o vyřešení subjektivních příčin se musí přičinit především jedinec sám.<sup>13</sup>

Objektivní faktory ovlivňují nejen bezdomovectví, ale také oblasti týkající se trhu práce, zaměstnanosti, sociálního vyloučení, zabezpečení starých a nemocných občanů. Dále na legislativu v sociální sféře, na kriminalitu, integraci invalidních jedinců, otázky genderu a podob. <sup>14</sup>

Hradecká a Hradecký uspořádali subjektivní faktory do těchto 4 kategorií:

*„a) faktory materiální (ztráta bydlení, nejisté bydlení, ztráta zaměstnání, dlouhodobá nezaměstnanost, nedostatečné příjmy, zadluženost, neschopnost obhospodařovat vlastní rozpočet, tragická událost ve formě ztráty živitele, majetku apod.),*

*b) faktory vztahové (změny struktury rodiny, rodinné nebo manželské problémy, diskriminace ženy, porušené vztahy mezi partnery, mezi rodiči a dětmi, mezi dětmi a rodiči, rozvod manželů, rozchod partnerů žijících v konkubinátu, rozdělení nebo rozpad rodiny, násilí v rodině, sexuální zneužívání a znásilnění, osamělost),*

*c) faktory osobní (mentální retardace, duševní či tělesná choroba, nesamostatnost, osamělost, invalidita, alkoholismus a další závislosti, hráčství, sociální nezralost),*

*d) faktory institucionální (propuštění z ústavu, z vězení, opuštění dětského domova).“<sup>15</sup>*

---

<sup>12</sup> BALÁŠ, Ondřej. *Aktuální otazníky fenoménu bezdomovství*. Vyd. 1. Brno: Centrum sociálních služeb, 2010. s. 46.

<sup>13</sup> MAREK, J.; STRNAD, A.; HOTOVCOVÁ, L. *Bezdomovectví*. Praha : Portál, s. r. o., 2012, s. 17.

<sup>14</sup> HRADECKÝ, I.; HRADECKÁ, V. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. Praha : Naděje, občanské sdružení, 1996, s. 33.

<sup>15</sup> HRADECKÝ, I.; HRADECKÁ, V. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. Praha : Naděje, občanské sdružení, 1996, s. 33-34.

Objektivní a subjektivní faktory působí na bezdomovecký fenomén a ovlivňují ho. Vyskytují se v různých podobách, rozdílně silné, vedou k rozmanitým výsledkům, odlišují se v každé zemi. Co jim však zůstává společné po celém světě je fakt, že každá osoba, která žije bez domova se denně vyrovnává s velkou chudobou, a žije úplně jiný život než zbytek populace.

### **1.1.2 Typy bezdomovectví**

Hradečtí<sup>16</sup> rozdělují bezdomovectví takto:

#### **a) zjevné**

Skupina bezdomovců, kteří se vyskytují na ulicích, na nádražích. Ta nejvíce viditelná, a nejsnadněji monitorovaná. Využívají nocleháren, azylových domů a podobně. Okolí je vnímá jako bezdomovce, a i oni sami tuto skutečnost uznávají.

#### **b) skryté**

Skrytí bezdomovci jsou ti, kteří z nějakého důvodu nevyužívají žádných sociálních služeb, občané bez trvalého bydliště. Přežívají ve squatech, místech určených k demolici, zdravotně nevyhovujících. Osoby často mění místo pobytu nebo využívají pomoci přátel a rodiny, u nichž jsou ubytováni. Typické jsou pro ně problémy s policií, úřady a zdravotní potíže.

#### **c) potencionální**

Do této skupiny patří lidé v tíživé životní situaci, kteří mají problémy s udržení bytu, žijí v přelidněných, sociálních bytech nebo v bytech bez jakéhokoliv vybavení. Řadí se sem i osoby, které se musí resocializovat a reintegrovat po příchodu z různých ústavů (věznic, dětské domovy, ...). Také exulanti a migranti.

Stejné rozdělení uvádí ve své publikaci i Průdková a Novotný<sup>17</sup>. Upozorňují ale také na to, že toto dělení je velice zjednodušené a životy lidí žijících na ulici se nedají přesně kategorizovat do tří skupin.

---

<sup>16</sup> HRADECKÝ, I.; HRADECKÁ, V. Bezdomovství – extrémní vyloučení. Praha : Naděje, občanské sdružení, 1996, s. 27- 34.

## 1.2 Aktuální stav bezdomovectví v ČR

S bezdomovci se v posledních letech setkává každý z nás, a to z různých důvodů. Mohou jimi být ekonomické, politické, sociální, ale i psychické problémy aj. Většina populace má za to, že si za vzniklou situaci mohou vlastním přičiněním, a že člověku, který nechal zajít situaci tak daleko není pomoci.

*„Panuje obecné přesvědčení, že „stačí trochu chtít“ a problém lze „jednoduše“ řešit. Stačí si přece najít nějakou ubytovnu a začít dělat jakoukoliv práci. To doprovází pocit, že bezdomovství se týká pouze těch, kteří byli vždy chudí, nepracující, jsou závislí na alkoholu a podobně. Existují však nejrůznější studie, které ukazují, že toto jednoduché schéma nefunguje a jak velmi těžká je „cesta zpátky“ (tedy snaha o obnovení úspěšného života, nebo zajištění možnosti důstojného života) a jak je nemožné dosáhnout takových cílů individuálně.“<sup>18</sup>*

Fenomén bezdomovectví je problémem hlavně velkých měst, to ale neznamená, že jinde se s touto skupinou obyvatel nemůžeme setkat. Bezdomovectví je dlouhodobým společenským problémem, stále přibývá lidí, kteří se ocitli v této situaci, přesto ale neexistují přesná čísla, která by uváděla reálný počet bezdomovců. Při posledním sčítání lidu, které proběhlo na území České republiky, sice nebylo zapomenuto na lidi, kteří jsou bez domova, ale tato čísla nikdy nebudou ani zdaleka přesná.

Důvodů, proč neexistují přesná čísla, je celá řada. Odhad počtu bezdomovců výrazně ztěžuje, že tato skupina osob je často skrytá nebo obtížně dosažitelná. Mnoho lidí se pohybuje na hranici bezdomovectví, někteří bezdomovci se stále přesouvají. Jedná se o nestálý fenomén. A to vše je podpořeno neexistující obecnou definicí.<sup>19</sup>

Aktuální situace je taková, že o bezdomovectví se zajímá stále více lidí, kteří se snaží těmto lidem nějak pomoci. Existují různé možnosti, kterých může člověk na ulici využít jako nízko-prahová denní centra, domy na půli cesty, azylové domy, noclehárny,

---

<sup>17</sup> PRŮDKOVÁ, T.; NOVOTNÝ, P. Bezdomovectví. Praha : Triton, 2008, s. 13.

<sup>18</sup> BALÁŠ, Ondřej. *Aktuální otazníky fenoménu bezdomovství*. Vyd. 1. Brno: Centrum sociálních služeb, 2010, s. 8.

<sup>19</sup> FITZPATRICK, Suzanne, Peter KEMP a Susanne KLINKER. *Bezdomovství: přehled výsledků výzkumů z Velké Británie*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky, 2004, s. 19.

anebo organizace, které se snaží o aktivní angažovanost člověka jako například časopis Nový prostor.

### 1.2.1 Sčítání ČSÚ 2011

Při posledním pokusu o sčítání bezdomovců, který uskutečnil Český statistický úřad v roce 2011, bylo zjištěno, že na území naší republiky se pohybuje 11 496 bezdomovců. Toto číslo nezahrnuje veškeré bezdomovce, což ani nebylo cílem sčítání. Zahrnuje ty, jež byli ochotni komunikovat a využívají sociálních služeb.

Data byla získána pomocí zaměstnanců azylových domů, kteří svým klientům pomáhali vyplňovat osobní listy. Sčítali se uživatelé služeb v azylových domech, domech na půli cesty, noclehárnách a nízkoprahových denních centrech.<sup>20</sup>

Nejvíce bezdomovců, kteří využívají služeb, které jsou jim určeny se podle výsledků sčítání v roce 2011 vyskytuje v Moravskoslezském kraji (2574), který je následovaný Prahou (1254) a krajem Jihomoravským (1156). Nejmenší počet bezdomovců byl zjištěn v krajích Karlovarském (256) a Libereckém (262).

Dále bylo potvrzeno pravidlo, že fenomén bezdomovectví se častěji týká mužů než žen. Mužů bezdomovců bylo celkem 9023. Nejčastější věková kategorie od 30 do 54 let. Žen několikrát méně, přesně 2473. Nejpočetnější věková skupina byla ve věku od 20 do 24 let (304 žen). Naprostá většina bezdomovců je svobodná nebo rozvedená (10 040), má základní vzdělání nebo je vyučena (8375) a není ochotná poskytnout informace o své víře. (5392).

Podle státního občanství je nejpočetnější skupina bezdomovců, vyjma občanů České republiky ze Slovenska, Polska, Vietnamské socialistické republiky, Ukrajiny, Makedonie a Ruska.<sup>21</sup>

Překvapením může být, že nejvíce bezdomovců, kteří využívají sociálních služeb je v kraji Moravskoslezském, když je bezdomovectví spojováno hlavně s naším hlavním

---

<sup>20</sup> Výsledky sčítání bezdomovců. In: *Česká statistický úřad* [online]. 2012, 21.9.2012 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/vysledky\\_scitani\\_bezdomovcu](http://www.czso.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/vysledky_scitani_bezdomovcu)

<sup>21</sup> Výsledky sčítání bezdomovců. In: *Česká statistický úřad* [online]. 2012, 21.9.2012 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/vysledky\\_scitani\\_bezdomovcu](http://www.czso.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/vysledky_scitani_bezdomovcu)

městem Prahou. Jak ale uvádí ve své publikaci Barták, nejvíc azylových služeb s největší kapacitou je v kraji Moravskoslezském.<sup>22</sup> A právě to může být důvodem, proč v tomto sčítání skončil na prvním místě.

Přestože výsledky se vztahují jen na skupinu bezdomovců, která je odhodlána změnit svoji situaci a využívá tak sociálních služeb, které jsou jim nabízeny, a tak eliminuje skupinu bezdomovců skrytých, potencionálních a částečně i zjevných, jedná se o velice důležitá čísla. *„Existuje mnoho významných důvodů, proč tvůrci politiky, i ti, kteří s bezdomovci pracují, potřebují relativně přesné informace o počtu bezdomovců. Odhalování počtu bezdomovců může nastínit rozsah problému a může poukázat na určité trendy a přispět k hodnocení politických programů a sociální praxe.“*<sup>23</sup>

---

<sup>22</sup> BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní politika a ekonomika: Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky., 2004, s. 41.

<sup>23</sup> FITZPATRICK, Suzanne, Peter KEMP a Susanne KLINKER. *Bezdomovství: přehled výsledků výzkumů z Velké Británie*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky, 2004, s. 19.



## 1.3 Způsoby pomoci lidem bez přístřeší

### 1.3.1 Základní pomoc

Přesto, že dle mého názoru, je otázka bezdomovectví v ČR stále ještě hodně opomíjena a nemohu se zbavit pocitu, že většina politiků, která má tuto otázku řešit si dává za cíl spíše dostat bezdomovce z ulic a parků, než pomoci jim s jejich resocializací a reintegrací, mají lidé bez domova na výběr z poměrně široké škály sociálních služeb, kam se mohou v případě zájmu obrátit o pomoc.

Lidé bez domova jsou marginalizovanou skupinou dlouhou dobu. Důvody, proč se lidé dostanou na ulici, jsou různé. Někteří jedinci vlastní chybou, jiní kvůli cizímu zavinění. Z psychického hlediska jsou tito lidé bezradní, neví kam jít, ani co dělat. Snaží se najít jakoukoliv maličkost, které by se mohli chytit, aby se na chvíli cítili lépe. Většina lidí bez domova se koncentruje do skupin, ale i přes to, se často cítí sami. Každý člověk potřebuje místo, kde se může najít, ohrát a někoho, komu se může svěřit. Jinak tomu není ani u lidí bez domova. Tito lidé navíc potřebují místo, kde mohou získat oblečení a obuv, za nízkou cenu či lépe zadarmo. Důležité pro tyto lidi je, aby měli možnost uspokojit základní fyziologické potřeby. Ne vždy se lidem bez domova podaří najít suché a teplé místo k bydlení. I tak jim občas postačí místo, kde si mohou odpočinout a posedět v příjemném a čistém prostředí.

Většina bezdomovců je díky svému způsobu života nemocná a potřebuje alespoň základní ošetření, léčbu nebo vyšetření, a proto dříve, než s nimi společnost začne mluvit o změně životního stylu, musí být schopna jim tohle všechno nabídnout spolu s informacemi o možnosti využití azylového ubytování a další sociální pomoci.<sup>24</sup>

Tito lidé často žijí bez jakýchkoliv průkazů totožnosti a ostatních dokladů. Je proto nutné poskytnout jim asistenci při jednání s úřady, aby mohli hledat práci, ubytování atd., a to nejenom v oblasti dokladů, ale také např. při žádosti o důchod, přiznání invalidity, žádosti o umístění v ústavech sociální péče nebo domovech důchodců, ale také v řešení exekucí, příspěvků na děti a dalších závazků.<sup>25</sup>

---

<sup>24</sup> HRADECKÝ, I.; HRADECKÁ, V. Bezdomovství – extrémní vyloučení. Praha : Naděje, občanské sdružení, 1996, s. 56.

<sup>25</sup> HRADECKÝ, I.; HRADECKÁ, V. Bezdomovství – extrémní vyloučení. Praha : Naděje, občanské sdružení, 1996, s. 56.

Ač je velmi známý obecný mýtus o tom, že většina bezdomovců je se svým stavem spokojená, není tomu tak. Výzkumy, které byly provedeny v roce 2005 v Praze a v Havířově ukazují, že tomu tak téměř 100% není. Z celkového počtu 130 respondentů totiž pouze jediný z nich odpověděl, že je se svou aktuální situací spokojen.<sup>26</sup>

Pro lidi bez domova jsou dnes připraveny služby ambulantní a pobytové. Mezi ambulantní patří nízkoprahová centra a terénní služby, mezi pobytové např. noclehárny, azylové domy, domy na půli cesty, ubytovny nebo sociální byty. Hlavní rozdíl mezi těmito dvěma typy služeb je, že ambulantní se zaměřují na momentální podporu a pobytové na dlouhodobou změnu. Celková podpora od sociálních služeb je založena na očekávání, že uživatel svoji situaci změnit chce a svou aktivní účastí se snaží docílit resocializace a reintegrace do společnosti.<sup>27</sup>

Pro resocializaci je příznačný rozpad dosud zažitých a dodržovaných hodnot a vzorců chování, po kterém následuje přijímání zcela nových a odlišných.<sup>28</sup> Resocializace může probíhat záměrně, ale i nevědomě. Proces bývá někdy zpomalován nechutí dané osoby. Ta může být způsobena tím, že se do nového sociálního prostředí dostala nesvévolně nebo z důvodu silné emoční vazby na prostředí původní. Průběh resocializace udává jedincova schopnost přizpůsobit se sociálním změnám, dále míra odlišnosti prostředí původního od nynějšího a tolerance, pochopení a otevřenost nového sociálního systému.<sup>29</sup>

Pomocná ruka by měla být člověku podána vždy tak, jak to žádají jeho potřeby, v této oblasti života totiž neexistuje všeobecný postup jak pomoci. Správná pomoc má být „šitá na míru“, což je cesta k úspěchu dnešních pomáhajících profesí.<sup>30</sup>

### 1.3.2 Ambulantní služby

#### a) Terénní práce

---

<sup>26</sup> HRADECKÝ, Ilja, Profily bezdomovství v České republice, Proč spí lidé venku a kdo jsou ti lidé, Tematická zpráva 2005 zpracovaná pro Evropskou observatoř bezdomovství Praha, 2005, s. 16.

<sup>27</sup> MAREK, J.; STRNAD, A.; HOTOVCOVÁ, L. Bezdomovectví. Praha : Portál, s. r. o., 2012, s. 115.

<sup>28</sup> GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999, s. 58.

<sup>29</sup> MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. et al. *Velký sociologický slovník: II. svazek*. P-Ž. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1996, s. 924.

<sup>30</sup> BAŠTECKÁ, B. *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2005, s.118.

Terénní sociální práce neboli „streetwork“ je práce sociálních pracovníků na ulici, v přirozeném prostředí sociálně patologické skupiny. Tato činnost je zaměřená na potřeby potencionálního klienta a zároveň slouží jako ochrana společnosti před šířením a vznikem nebezpečných jevů. Jejím cílem je informovat bezdomovce o možných službách, kterých by mohli ve své situaci využít, základním sociálním poradenstvím, zprostředkování kontaktů a služeb, ale také zdravotní služba jako ošetření povrchových zranění, dezinfekce, převazy, odvšivení apod. Tato činnost je důležitá nejen jako zdroj informací, ale také jako pomoc těm jednotlivcům, kteří nejsou schopni navštěvovat kamenná střediska, která jsou pro ně určená ze zdravotních či jiných důvodů jako např. nedostatek financí na dopravu, dezorientace atd.

Spolupráce terénního sociálního pracovníka s klientem bývá často značně obtížná např. z důvodů, že má s těmito službami zlé zkušenosti, zaslechl něco o nekvalitě těchto center, hrozbách infekce, špatných hygienických podmínkách nebo nesplnitelných vstupních požadavcích, nevěří a nemá důvěru, věří, že je schopen pomoci si sám nebo se vůbec neztotožňuje s bezdomovectvím.<sup>31</sup>

*„Terénní pracovník je odborný pracovník, který musí naplňovat podmínky způsobilosti k právním úkonům, bezúhonnosti, zdravotní způsobilosti a kvalifikačních požadavků, kladených na pracovníky v sociálních službách podle § 116 odst. 5 b) zákona č. 108/2006 Sb. Předpokladem výkonu povolání terénního sociálního pracovníka je kromě výše uvedených požadavků také nutnost vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělání.“<sup>32</sup>*

#### b) Nízkoprahové denní centrum

Jedná se o sociální zařízení, poskytující klidný a bezpečný prostor. Místnost vybavenou základním nábytkem, kterou mohou lidé bez domova anonymně navštívit. Mají prostor k přípravě vlastního jídla nebo nákupu občerstvení přímo v centru za přizpůsobenou cenu. Mohou zde využít základní hygienický servis jako sprchu, toalety, mýdla atd. a zažádat o oblečení, popřípadě si vyprat vlastní.

Vstup je povolen všem vyjma osob pod vlivem alkoholu a drog, osob jevících známky agrese nebo trpících infekčním onemocněním. Každý návštěvník může využít poradenství sociálního pracovníka, jehož úkolem je probudit v klientovi novou motivaci k hledání práce,

---

<sup>31</sup> MAREK, J.; STRNAD, A.; HOTOVCOVÁ, L. Bezdomovectví. Praha : Portál, s. r. o., 2012, s. 119.

<sup>32</sup> RICHTEROVÁ, Bohdana a Lenka ORGONÍKOVÁ. *Různé cesty pomoci: porovnání teorie a praxe sociální práce s lidmi bez domova*. Krnov: AKLUB, 2008, s. 6.

kontaktování rodiny, zlepšení kontaktu s institucemi a porozumění vlastní situaci a možnostem.<sup>33</sup>

### 1.3.3 Pobytové služby

#### a) Noclehárny

Posláním tohoto sociálního zařízení je poskytnout přenocování, uspokojení základních potřeb (zajištění podmínek pro přípravu stravy a vykonání osobní hygieny) a podpořit tyto osoby v řešení jejich sociální situace. Druhotným pozitivem této služby je snížení rizika zdravotních rizik plynoucích ze zanedbané hygieny či nedostatku jídla. Poskytnutí noclehu je zpoplatněno a je poskytováno na jednu noc. Ceny se pohybují přibližně kolem 20 Kč. Opakované poskytnutí přespání je možné. Služba může být odmítnuta z kapacitních důvodů, pokud uživatel služby nějak ohrožuje své okolí, sebe nebo zaměstnance, pokud vyžaduje služby, které mu nemohou být poskytnuty nebo pokud je zdravotně nezpůsobilý (potřeba bezbariérového přístupu, infekční onemocnění, atd.). Při první návštěvě je klient seznámen s provozním řádem noclehárny, který musí následně dodržovat.

#### b) Azylové domy

*„Azylový dům je podle zákona o sociálních službách pobytovou službou na přechodnou dobu, kde má být klientům poskytnuta strava nebo pomoc při jejím zajištění, ubytování a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů při obstarávání osobních záležitostí. Pobyt bývá zpravidla omezen na dobu jednoho roku. Přijetí v tomto zařízení je podmíněno dokladem totožnosti, úhradou bydlení, střízlivým stavem.“<sup>34</sup>*

Pracovníci azylového domu se snaží klienta motivovat, informovat, vést ho k samostatnosti a získání sociální suverenity a pomoci mu s resocializací a reintegrací do společnosti. Po celou dobu pobytu klient pravidelně dochází na konzultace a intervence. Cena, kterou si klient platí za pobyt v azylovém domě, se pohybuje okolo 100 Kč za jeden den.

<sup>33</sup> PRŮDKOVÁ, T.; NOVOTNÝ, P. Bezdomovectví. Praha : Triton, 2008, s. 43.

<sup>34</sup> MAREK, J.; STRNAD, A.; HOTOVCOVÁ, L. Bezdomovectví. Praha : Portál, s. r. o., 2012, s. 136.

### c) Domy na půli cesty

Sociální služba pro osoby do věku 26 let, které „po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež.“<sup>35</sup> Pomáhá mladým lidem v tíživé situaci prostřednictvím různorodých činností jako např. terapeutických cvičení nebo vzdělávání v oblasti práva a snaží se je motivovat k novému lepšímu životu a naučit je soběstačnosti.

Ve většině případů má dům na půli cesty podobu samostatných bytů se společnými prostory (kuchyňka, prádelna atd.) a uživatelé této služby si vše obstarávají samostatně. Jedinou podmínkou je neporušovat domovní řád a pracovat popř. studovat.<sup>36</sup>

### 1.3.4 Neziskové organizace

Ve většině případů poskytují výše zmíněné služby neziskové nevládní organizace, které tak do jisté míry nahrazují orgány státní správy. V České republice existuje celá řada takovýchto organizací, které zaměřují svou pozornost na lidi bez domova. Už od svého vzniku se ale musí potýkat se stále stejnými problémy, jimiž jsou financování, které je značně omezené, a z něj pramenící nedostatečná kapacita a prostory.<sup>37</sup>

Mezi nejvýznamnější organizace můžeme zařadit Armádu Spásy, Českou katolickou charitu, Naděje nebo Nový Prostor.

#### Armáda Spásy

Tato organizace působí v šesti městech České republiky, jimiž jsou Praha, Ostrava, Brno, Karlovy Vary, Krnov a Havířov. A také v dalších více než sto zemích. Jejím cílem je eliminace materiálního i psychického strádání, šíření křesťanství a další charitativní akce. V každém městě provozuje azylový dům, ve kterém svým klientům nabízí možnost resocializačního programu, který má několik stupňů.

Prvním stupněm je poskytnutí noclehu, podmínek pro vykonání základních potřeb a

---

<sup>35</sup> [www.mpsv.cz/cs/9](http://www.mpsv.cz/cs/9)

<sup>36</sup> PRŮDKOVÁ, T.; NOVOTNÝ, P. *Bezdomovectví*. Praha : Triton, 2008, s. 48.

<sup>37</sup> BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní politika a ekonomika: Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky., 2004, s. 40.

možnost konzultace se sociálním pracovníkem. Poté je na programu klientovo spolufinancování bydlení, které hradí ze svých příjmů, a v neposlední řadě se řeší také dodržování řádu ubytovny. Další stupeň je zaměřen na posílení samostatnosti, kdy si uživatel služby řeší všechny záležitosti sám, aby se vše naučil, byl samostatný, a cítil se, že zvládne odejít do běžné ubytovny, podnájmu nebo dokonce samostatného bytu.

## Česká katolická charita

Organizace věnující pozornost nejenom lidem bez domova, ale také uprchlíkům, seniorům, propuštěným vězňům a dalším. Poskytuje ve svých domech azyl mužům, ženám, i matkám s dětmi. Jedná většinou o nízkokapacitní azylové domy a denní centra.

## Naděje

Stejně jako Česká katolická charita, i sdružení Naděje není zaměřeno pouze na bezdomovce, ale i na výše zmiňované obyvatele. Těmto skupinám nabízí zdravotní péči, poradenství, hmotnou i morální pomoc. Přimo bezdomovcům poskytuje ambulantní pomoc, i pomoc dlouhodobou prostřednictvím resocializačních programů a programů integračních pro sociálně vyloučené osoby.<sup>38</sup>

---

<sup>38</sup> ŠTĚCHOVÁ, Markéta a Marina LUPTÁKOVÁ. *Bezdomovectví a bezdomovci z pohledu kriminologie: závěrečná zpráva*. Vyd. 1. Editor Bedřiška Kopoldová. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, 111 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), s. 17-18

## 1.4 Nový prostor

### 1.4.1 Poslání časopisu Nový Prostor

*„Nový Prostor je čtrnáctideník, jehož prodejci jsou lidé v sociální tísní, osoby bez přístřeší a lidé ohrožení sociální exkluzí. Polovina z každého prodaného výtisku zůstává prodejci. Časopis akcentuje své poslání nejen jako pomoc prodejcům v nouzi, ale také jako příležitost pro vznik jedinečné komunikační platformy, která jde napříč sociálními, věkovými a kulturními sférami. Časopis Nový Prostor je součástí mezinárodní sítě street-paperů INSP<sup>39</sup> „<sup>40</sup>*

Díky ochotě vedoucí pracovnice Denního centra Nový Prostor p. Šplíchalové, která mi poskytla mnohé informace, jsem se dozvěděla více o historii, interním fungování a prodeji magazínu Nový Prostor.

### 1.4.2 Historie časopisu

Nový Prostor, o. s. byl registrován jako občanské sdružení v prosinci roku 1998. Inspirací pro založení sdružení byl zahraniční projekt The Big Issue<sup>41</sup>, který fungoval od roku 1991 v Anglii. Zakladateli Nového Prostoru jsou Dagmar Kmocánková, Robert Sztarovics a Hedvika Člupná, kteří v roce 1999 získali grant z NROS (Nadace rozvoje občanské společnosti) na rozjezd projektu. Dále projekt podpořila mezinárodní asociace INSP (International Network of Street Papers), která poskytla dotaci pro prvních 50 tisíc výtisků časopisu.

Nulté číslo časopisu, v té době ještě pod názvem Patron, vyšlo 13. 12. 1999 a jeho cena byla 20 korun. V průběhu následujících 14 let se zvýšila na dnes již 5 let aktuálních 40 korun za kus. Již od počátku fungování časopisu má prodejce po zaregistrování nárok na polovinu částky z každého prodaného magazínu.

Autory článků o aktuálních sociálních, ekonomických a politických tématech se již od nultého čísla stali nezávislí dopisovatelé, kteří jsou vybíráni vedením redakce hlavně podle

---

<sup>39</sup> International Network of Street Papers

<sup>40</sup> Nový Prostor: O nás. [online]. [cit. 2012-12-07]. Dostupné z: <http://novyprostor.cz/o-nas.html>

<sup>41</sup> The Big Issue je anglický magazín, který mohou prodávat bezdomovci

svých dosavadních zkušeností s psaním pro jiná média. Nelpí se tu tedy na vzdělání, ale na talentu. Zajímavou a oblíbenou částí časopisu je nově zavedená rubrika, kde se každých 14 dní objeví rozhovor s jedním z prodejců.<sup>42</sup>

### 1.4.3 Nový Prostor a jeho prodejci

Prodejcem časopisu Nový Prostor se může stát kdokoliv starší 16 let, kdo se dostal do tíživé sociální situace (nejčastěji kvůli ztrátě zaměstnání a bydlení). Žádná jiná podmínka pro přijetí prodejce do tohoto projektu organizace neexistuje. Tito lidé berou práci prodejce Nového Prostoru jako možnost odrazit se ode dna, ke kterému spadli.

Lidé, kteří splňují všechny podmínky, se mohou stát součástí tohoto projektu, který jim nabízí pomocnou ruku. Zájemci prochází vstupní registrací, kde jsou seznámeni s pravidly projektu, podmínkami, které musí splňovat a právy, které mají. Tyto registrace je možno provádět každý všední den v místě kteréhokoliv Denního centra na území České republiky (Praha, Brno, Hradec Králové, České Budějovice, Plzeň, Pardubice, Olomouc, Znojmo, Třinec).

*„Každý nováček má nárok na startovní výtisky – bezprostředně po registraci a vystavení průkazky prodejce obdrží 3 ks časopisu zdarma. Všechny ostatní časopisy si již nováček nakupuje, a to za částku 25 Kč. Výtisk smí prodávat pouze za stanovenou cenu, 40 Kč. Z této sumy 20 Kč patří Novému Prostoru, 15 Kč patří okamžitě prodejci a 5 Kč pracovníci denního centra nováčkovci zadržují z důvodu přípravy nováčka na tento způsob fungování v běžném prodeji, kde zadržované pětikoruny plní funkci motivační.“<sup>43</sup>*

Jelikož se jedná o službu nízkoprahovou, není nutností, aby byli uchazeči od prvního dne prodeje držiteli platných osobních dokladů. Existuje zde 30 denní zkušební lhůta, po kterou si prodejce může nové doklady zařídit, popřípadě vydělat finanční částku, která bude schopna pokrýt výdaje způsobené zařizováním dokladů nových. Pokud tak neučiní, spolupráce dále nepokračuje.<sup>44</sup>

---

<sup>42</sup> Stanislava Šplíchalová – vedoucí denního centra Nového Prostoru – Nový Prostor, Praha.

<sup>43</sup> Metodika práce s prodejce, Nový Prostor, o. s.

<sup>44</sup> Prodejci a prodejní místa: Kdo se může zapojit do projektu. *Nový Prostor* [online]. [cit. 2012-12-15]. Dostupné z: <http://novyprostor.cz/prodejci-a-prodejni-mista--praha.html>



Jedním z prvních dokumentů, se kterým musí být nový prodejce seznámen, je kodex prodejců. Jeho podpisem se zavazuje k dodržování v něm stanovených pravidel.

Prodejce Nového prostoru nesmí:

- prodávat na jiném místě, než mu bylo přiděleno
- navštěvovat denní centrum pod vlivem alkoholu nebo tak prodávat
- mluvit vulgárně, používat sexistické, rasistické výrazy, nadávat (při prodeji, na konzultacích s pracovníkem denního centra, v denním centru)
- obtěžovat kolemjdoucí
- zdržovat dopravu
- říkat si na ulici o peníze, žebrat
- nutit ostatní prodejce, aby opustili své prodejní místo
- fyzicky a slovně napadat ostatní prodejce
- prodávat magazín na soukromých pozemcích
- provozovat nezákonnou činnost
- napomáhat nezákonné činnosti
- vracet menší částky z částky přijaté od zákazníka
- požadovat vyšší než platnou částku za časopisy
- prodávat bez platného průkazu splňujícího všechny požadavky (viditelné umístění, fotografie, osobní číslo, prodejní místo)
- poškozovat dobré jméno časopisu a společnosti Nový Prostor o. s.
- prodávat časopis s jiným číslem než je mu přiděleno<sup>45</sup>

Pokud prodejce některé z těchto pravidel poruší, může mu být udělen trest v podobě napomenutí nebo vykázaní z denního centra a prodeje na dobu určitou, důtka, podmíněčné nebo dočasné vyloučení ze sociální služby sociální rehabilitace a vyloučení úplné. Tyto sankce jsou udělovány po projednání vedení denního centra a v souladu se sankčním řádem. Prodejce se proti udělenému trestu smí odvolat u výkonné ředitelky nebo představenstva občanského sdružení.<sup>46</sup>

---

<sup>45</sup> Kodex prodejce časopisu Nový Prostor

<sup>46</sup> Sankční řád (platný od 28. 11. 2011)

### 1.4.5 Jak uspět?

Každý prodejce má svůj prodejní styl. Jedni pasivní, kdy stojí s časopisem v ruce a čekají, zdali magazin někdo koupí. Nechtějí působit vlezle nebo kolemjdoucí vyděsit. Jiní naopak kolemjdoucí aktivně oslovují a informují je o obsahu daného čísla. Všichni ale mají možnost projít speciálním zaškolením, které jim poskytne klíčový pracovník, který je motivuje a radí jak uspět.

Pro nové prodejce je připravena i tzv. rada straších, která se skládá ze tří zvolených prodejců, kteří vykazují nejlepší výsledky a mají největší zkušenosti. Tito zkušení prodejci na požádání poskytují nováčkům školení také. Obohacené o vlastní postřehy z prodeje, po osobně prožitých hodinách této činnosti.

Úspěšnost prodeje závisí nejen na vlastních dovednostech, ale také na prodejním místě, které je uživateli přiděleno, ročním období, čase a na dalších faktorech jako například blízkosti prodejních míst. Místo, kde smí být časopis prodáván, je prodejci přiděleno, ale může požádat o jeho změnu. Pokud nebude místo, které žádá obsazeno, může mu být vyhověno.

V průběhu let se počet uživatelů služby navyšuje. Např. kapacita služby v Praze se tento rok navýšila z 90 na 120 aktivních uživatelů. V současné době tuto pražskou službu využívá ročně něco mezi 250 – 300 uživateli. V roce 2011 využilo služby Nového Prostoru 236 osob. Rok 2012 není výjimkou, od ledna prošlo touto službou zatím 278 uživatelů (k listopadu 2012).

## 2 VÝZKUM

### 2.1 Metodologie

Pro získání odpovědí na své výzkumné otázky jsem zvolila kvalitativní výzkum, design případová studie, metodu sběru dat polostrukturované rozhovory s 5 prodejci časopisu Nový Prostor.

Podstatou kvalitativního výzkumu je sběr širokého množství dat, bez předem stanovených proměnných a hypotéz. Jeho cílem je nashromáždění co největšího počtu informací o vybraném jevu. Výsledky vzniklé kvalitativním výzkumem není možno zobecňovat, jsou platné pouze pro daný vzorek. Jeho tvůrce má nárok zvolit si určitá kritéria, jiné zase vynechat nebo se vyjádřit ke všem. Je důležité si uvědomit, že neexistuje přesně určená technika, která by kvalitativnímu výzkumu zaručila jistotu kvality.<sup>47</sup>

Případová studie je výzkumná metoda, která se zaměřuje na jednoho nebo několik málo případů a snaží se o nich získat co nejdetailnější informace. Předpokládá se, že pokud bude dostatečně validní, můžeme díky ní porozumět dalším případům. A právě v tom tkví její důležitost. Tato výzkumná metoda dává výzkumníkovi možnost volby ze široké škály metod k získávání dat jak kvalitativního, tak kvantitativního typu.<sup>48</sup>

### 2.2 Cíle výzkumu

Výzkumná část této bakalářské práce se zaměřuje na prodejce časopisu Nový Prostor, dříve známého jako Patron, jenž je projektem stejnojmenné organizace pomáhající lidem bez domova Nový Prostor, o. s. Cílem práce je zjistit, jestli prodej časopisu změnil život jeho prodejcům, pomohl jim a naučil je pracovní zodpovědnosti nebo alespoň napomohl k jejímu udržení.

---

<sup>47</sup> ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, s. 24-29.

<sup>48</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, s.104.

## 2.3 Výzkumná otázka a podotázky

Hlavní výzkumná otázka:

- Ovlivňuje prodej časopisu Nový Prostor život prodejců a učí je pracovní zodpovědnosti?

Výzkumné podotázky:

- 1) Dávají peníze vydělané prodejem časopisu prodejcům možnost stýkat se s rodinou?
- 2) Ztrácí prodejci díky prodeji časopisu strach z komunikace s lidmi?
- 3) Myslí si prodejci, že prodej časopisu změnil jejich životní situaci k lepšímu?

## 2.4 Charakteristika výzkumného souboru

V případové studii nikdy nemůžeme použít náhodný výběr, protože je nutné, aby vybrané objekty měly vlastnosti, které chce badatel zkoumat. Výběr je tak vždy záměrný a směřovatné jsou výzkumné otázky a cíle. Záměrný výběr je dále ztěžován faktem, že ne každý vhodný objekt je ochoten s výzkumníkem spolupracovat od začátku až do konce. Tuto část výzkumu nelze podceňovat, jelikož na ní závisí celkový úspěch práce.<sup>49</sup>

Jako objekt výzkumného šetření jsem si vybrala 5 bezdomovců, kteří měli nebo mají zkušenost s prodejem časopisu Nový Prostor. Konkrétně 4 muže a 1 ženu. Vhodné respondenty jsem získala za pomoci sociálních pracovníků v denních nízkoprahových centrech v Praze a Pardubicích, kterým jsem na začátku listopadu 2012 poslala e-mail, a tak je oslovila s žádostí o pomoc při hledání vhodných respondentů. V e-mailu jsem vysvětlila, že hledám prodejce Nového Prostoru, kteří by byli ochotni se mnou absolvovat rozhovor a jako přílohu zaslala dopis<sup>50</sup> adresovaný přímo prodejcům.

Obě sociální pracovníce mi okamžitě vyšly vstříc a v denních centrech rozvěsily můj dopis. V něm jsem oslovila přímo prodejce Nového Prostoru, představila sebe a svůj záměr, uvedla několik otázek, se kterými by se v rozhovoru mohli setkat, a na závěr uvedla kontaktní údaje. Během následujících 14 dnů mě prostřednictvím mobilního telefonu kontaktovali 3

---

<sup>49</sup> ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, s. 103-104.

<sup>50</sup> dopis prodejcům viz příloha č. 1

prodejci a 1 prodejkyně z Prahy a jeden prodejce z Pardubic, kteří se mnou byli ochotni spolupracovat. Se všemi jsem se domluvila na čase a místě setkání, které jim vyhovovalo.

Na e-mail mi přišla ještě jedna odpověď od prodejkyně z Prahy, která mi sice odpověděla na všechny příkladové otázky z dopisu, ale dále už se mi nepovedlo ji zkontaktovat, a tak jsem jí nemohla do výzkumného souboru zařadit. Nikdo z dotazovaných si v průběhu spolupráci nerozmyslel a výzkumný soubor tedy tvoří celkem 5 prodejců Nového Prostoru.

## **2.5 Metoda výzkumného šetření**

Jak už jsem uvedla, pro svůj výzkum jsem zvolila kvalitativní výzkum, design případové studie, konkrétně metodu sběru dat polostrukturované rozhovory. A to z toho důvodu, že problematika prodeje časopisu Nový Prostor je v České republice dosud neprobádaná a díky kvalitativnímu výzkumu se mi dle mého názoru lépe podaří dostat hlouběji do této problematiky a získat více osobních informací ze života prodejců. Polostukturované rozhovory mi poskytnou odpovědi na otázky a dovolí mi navíc zjistit mnohem více díky vlastní iniciativě dotazovaného než by tomu bylo např. u dotazníku.

## **2.6 Realizace výzkumného šetření**

Jelikož jsem účastníky mého výzkumného šetření přímo neoslovovala, bylo tak zcela jasné, že pokud mě kontaktují, mají opravdový zájem se mnou spolupracovat. Aby bylo naše setkání co nejpříjemnější, nechala jsem je vybrat místo, na kterém se sejdeme. 4 prodejci zvolili k setkání své prodejní místo (stanice metra, náměstí), 1 prostředí denního centra. Ve všech pěti případech tedy místo, které je jim přirozené a cítí se na něm uvolněně.

Všechny rozhovory probíhaly v období prosince 2012 a na začátku ledna 2013. Před jejich zahájením jsem prodejcům vysvětlila, že pokud by nějaká z mých otázek byla nepříjemná, nemusí na ní odpovídat a můžeme ji přejít. Tuto možnost ale v průběhu nikdo nevyužil.

Po prvním kontaktu jsem si s prodejcem vždy chvíli povídala, aby poznal, že s ním hodlám jednat opravdu seriózně a jsem vděčná za jeho ochotu. Na začátku rozhovoru jsem pokládala otázky méně osobní, odlehčené, z důvodu aby se trochu uvolnilo napětí. Až postupem času jsme se dostávali k otázkám, které zasahovali do intimity jedince.

Na konci rozhovoru jsem si vždy zakoupila dvě čísla magazínu, a protože byl začátek prosince, zanechala jsem prodejcům za jejich ochotu vždy taštičku s ovocem, pečivem a pár dalšími drobnostmi. Nejdříve jsem se obávala, že tento dárek nebudou chtít přijmout, ale všichni mi poděkovali a vypadali příjemně překvapeni.

## 2.7 Výzkumné šetření

V následující části se věnuji uvedení všech pěti případových studií, s cílem přiblížit život jedinců, kteří mají zkušenosti s prodejem časopisu Nový Prostor.

Případové studie

### Případová studie č. 1

**pan Miro, 59 let**

Pan Miro pochází ze Slovenska, má deset sourozenců a na ulici se dostal po ostré hádce s otcem, ve věku 27 let. Má za sebou tři zkrachovalá manželství a platí alimenty na dvě děti, dceru a syna. Jeho druhá žena, jediná, kterou kdy opravdu miloval, nedávno zemřela. *„Dozvedel som sa, že zomrela, nedokázal som sa od nikoho doteraz dozvedieť na čo umrela, nikto mi to nechce povedať. Bol som aj na Slovensku, aby som to zistil, ale nič. Je mi to divné. Niečo mi určite tají.“*

Momentálně přebývá u kamaráda v Pardubicích, kterému neplatí nájem, ale kupuje mu jídlo, alkohol a cigarety. Před prodejem Nového Prostoru pracoval buď na stavbách, anebo u kolotočářů. V roce 2001 se dostal do vazby za to, že žebrel na ruských hranicích, když se vracel s kolotoči z Moskvy.

Ve vazbě byl po dobu jednoho roku. Během této doby si vydělal nějaké peníze, a přišla mu také finanční částka od vedoucího kolotočů. Tyto peníze použil na uhrazení alimentů. *„Ked' som sa vrátil z väzby, v roku 2002 som sa zobrať a vyrazil som do Prahy. Tam*

*som sa dozvedel o Novom Prostore od jedného z predajcu. Tak som tam išiel a nechal som sa zaevidovať. “ Peníze z prodeje byli jeho jediným příjmem. Poslední finance, které měl, nechal sestře na Slovensku, protože je potrebovala víc než on. „Som sice bezdomovec, ale keď vidím niekoho, že nemá čo jesť, čo fajčiť, čo piť, tak nedokážem nedať. Ja aj keby som mal posledné peniaze, cigarety, tak radšej dám druhému, je mi tých ľudí ľúto, nedokážem povedať, že mu nedám cigaretu. “*

Díky nabídce práce na stavbě, kterou po několika měsících dostal, ukončil spolupráci s NP, ale práce byla bohužel na černo a peníze nikdy nedostal. Po této zkušenosti odjel do Pardubic, kde začal hledat práci a stal se znovu prodejcem. V Pardubicích je nyní nejlepším prodejcem, denně prodá kolem 12 výtisků a má několik stálých zákazníků. *„Keď som začal v Pardubiciach predávať, tak mi dvaja predajca závideli a divili sa, pretože ja predám toľko časopisov čo oni nepredajú za týždeň. Je to ako súťaž, pretože sa všetci snažia predat' viacej ako ten druhý. “* Konflikt ale v klidu vyřešili, a nyní je jejich soutěživost přátelská. *„Zobral som ich na pivo a spýtal som sa ich, prečo mi závidí. Oni mi povedali, že mi nezávidí, ale že sa len čudujú, že predám viacej ako oni. Dali sme si pár pív, porozprávali si a teraz už je všetko ako má. “*

Jeho hlavní předností je prý kontakt s lidmi. *„Oslovujem ľudí, pretože keď zákazník chce tak si časopis kúpi, keď nechce tak nekúpi. Ja s časopisom len nestojím, ale snažím sa oslovovať, keď vyjde nové číslo. Keď by som len stál a pozeral, všetci ľudia by ma prehliadali. “* Práci prodejce má rád a bere ji jako každou jinou, ale rád by si našel něco lepšího. Špatný zážitek z prodeje má zatím jenom jeden. *„To bolo ešte v Prahe, tak jedna pani mi hovorila, nech si nájdem prácu, nech mám z čoho žiť. Ja som jej odpovedal, že predávanie beriem ako prácu a že keby sa mi niečo lepšie naskytlo, tak idem hneď pracovať. Ja nie som taký, že by som žobral na Staromáku, pretože na to nemám povahu, to radšej budem predávať NP. “*

## **Případová studie č. 2**

### **pan Miroslav, 46 let**

Pan Miroslav má za sebou nepovedené manželství, výkon trestu a dlouholeté zkušenosti s prodejem časopisu Nový Prostor. Jako prodejce začal pracovat už v roce 1998,

kdy se o této možnosti dozvěděl v azylovém domě, ve kterém bydlel. „NP prodávám od začátku, kdy to všechno začalo. Vlastně jsem ještě prodával předtím, když se to jmenovalo Patron. Začínal jsem s nulovým číslem Patronu v Ostravě. Tak ten první den šel se mnou ten sociální pracovník. Šel člověk, on mu časopis představil, že se prodává pro to a pro to. Během deseti minut jsem měl časopisy prodány. A pak jsem si šel koupit nový, a pak už nic. Až do večera. Říkal jsem si, že se na to vykašlu. Ale druhý den jsem ráno přišel a říkám, zkusím to, tak jako to dělal on. No a to už bylo něco jiného.“

Má své stálé zákazníky, z kterých se stávají známí. Se svým prodejním místem je spokojen. Jeho nejlepší pracovní výsledek byl 48 prodaných časopisů za den. „Zákazníky oslovuji, to dělá hodně, protože když jen stojíte tak si vás ani nevšimnou.“ Před začátkem prodeje měl možnost projít školením. Nyní rozdává rady on. Pracovní dobu využívá, a dodržuje všechna pravidla. „No, my máme, že tu musíme být od 8 do 12 a to je podmíněné, ale dále od 13 do 17 to podmíněné není. Kdyby přišla kontrola, a já na tom místě nebudu, tak dostanu pokutu. To se nevyplatí. Navíc mě ta práce baví. Přijdu s lidma do styku, že jo. Povídej si se mnou starý, mladý, študáci, i mámy s kočárama.“

Momentálně přebývá se svým kamarádem v jedné pražské ubytovně, ale rád vzpomíná na Pardubice, kde prodal mnohem více výtisků denně než v Praze. Lidé se mu zdáli přátelštější. „Dá se to, i když sice platíme 9 tisíc za jednu malou místnost. Když jsem prodával v Pardubicích, tak jsem tam měl obrovskou výhodu, že jsem bydlel zadarmo v Heřmanově Městci v hotelu Beránek, na náměstí. To mi zařídil starosta Heřmanova Městce, toho jsem potkal, když jsem tam prodával v těch Pardubicích. Byl to bývalý ministr něčeho a jemu to tam nějak patřilo. Kupoval ode mě, občas se dal do řeči, a pak mi to zařídil takhle teda, no.“ Další věc, která mu schází, jsou benefity, které dostávali prodejci za to, že dobře pracují. „Tahle věc už bohužel nefunguje. Bylo to tak, že jsme dostávali lístky v barvě peněz ...růžovej byl padesát, zelenej sto...a mohli jsme za to nakupovat jídlo nebo třeba kafe v kantýně. Ale to už zrušili, no.“

O tom, co by dělal bez práce prodejce Nového Prostoru, nikdy nepřemýšlel, ale představit si to neumí. Je to něco, co dělá už 14 let. Sociální dávky nedostává, ač by mohl. Prý je problém s převodem z Ústí do Prahy a jezdit tam se mu nevyplatí. Peníze z prodeje jsou tak jeho jediným příjmem.



### Případová studie č. 3

#### pan Zdeněk, 54 let

Pan Zdeněk je na ulici už 20 let. Nyní si sehnal bydlení zadarmo s jedním z kamarádů a doufá, že mu vydrží co nejdéle. Je rád, že nemusí spát venku. Nový Prostor prodává pátým rokem, nyní v Praze, odkud pochází. Dříve také v Pardubicích, Olomouci a Brně. O této možnosti se dozvěděl od přátel, kteří s tím měli zkušenost. Za dvacet let neměl žádné zaměstnání, ale vystřídal mnoho brigád, z nichž nejdéle pracoval u kolotočů. *„Zpátky ke kolotočům bych už nechtěl, protože málo platí, je to taková moderní otrokařina. Na jinou...stálou práci myslím furt, ale v mých letech už těžko něco seženu. Mám 54 let a to už je těžký, no.“*

Nemá manželku ani děti, jeho jediná rodina jsou bratr a matka, ale ani u jednoho bydlet nemůže. *„Na ulici jsem se dostal tak, že jsem byl párkrát ve vězení a mladší brácha mě odhlásil z trvalého bydliště. Mámu dal do domova důchodců a tím pádem jsem neměl přístup do bytu. Tak jsem se to vlastně dozvěděl. Na bratra se i po letech stále zlobí za to, že ho odepsal z trvalého bydliště. Ale díky Novému Prostoru má teď šanci navštěvovat matku, dříve na to prostředky neměl. „Rád jedu za mámou, no. S bráchou se vidět nepotřebuju a nechci, víte. Když jsem neprodával, tak jsem za ní nejezdil. Nebylo jak, jediné na černo. Nebo stopem, a to nechci. Teď jí někdy i přivezu něco a je to fajn.“*

Denně prodá zhruba 6 výtisků, jeho největší úspěch je 13 prodaných časopisů za den. *„Nevím čím to je, že prodám tak málo, oproti ostatním. Možná místem, na Opatově to moc nejde. Taky třeba, že prodávám tak, že jenom stojím a nenabízím aktivně, zákazníci za mnou choděj sami.“* Stálé zákazníky na svém prodejním místě ale má, a tak se mu nestává, že by šel domů bez výtisku. Jejich počet odhaduje na 15. *„Ptaj se, kdy bude nový číslo, ale i jak se mám a tak. Lidi se vracej a kupujou časopis. Některý ale vůbec nevěděj, o co kráčí. Někdy se zeptaj, co to je za časopis nebo proč ho prodávám. Občas přijde jedna paní, co tu chodí denně a vidívá mě, tak mi vždycky dá stravenku...když už to má koupený ten časopis, tak mi jí dá, když jde z práce nebo do práce. A běžně tak lidi daj nějakou tu korunu navíc. Na to si nemůžu stěžovat.“* Pár jedinců se mu občas snaží komplikovat práci, ale on už se naučil jejich posměšky a nadávky ignorovat. *„Hlavně mladý lidi, takový třeba patnáctiletý. Smějou se mi, že sem špína nebo na mě volaj socko. Na začátku jsem z toho byl takovej špatnej, ale už je mě*

*to jedno. Když by mě někdo nějakým způsobem otravoval, tak sklopím hlavu a dívám se do země.“*

#### **Případová studie č. 4**

##### **pan Václav, 57 let**

Pan Václav prodává časopis Nový Prostor půl roku. Dozvěděl se o něm od člověka, okolo kterého každý den chodil do zaměstnání. *„Když jsem měl ještě práci, tak jsem okolo něj chodil a tak jsem se ho zeptal jak to chodí s prodejem, kdybych na tom byl náhodou špatně. Já jsem na tom byl opravdu špatně. Tak jsem se vždy nechal od něj informovat a zkusil jsem to.“*

Na ulici se dostal před osmi lety díky nemoci. *„Dostal jsem se do nemocnice a ve svém bytě jsem nechal kamaráda s přítelkyní, protože jsem byl dlouhodobě nemocný a s tím, že budou platit nájem.“* Nájem ale bohužel neplatili, a panu Václavovi narůstal dluh. *„Úřad mi snížil sociální dávky a pracovat jsem nemohl, protože jsem byl nemocen a tak jsem si vzal do bytu podnájemníky, kteří také nechtěli platit. Bohužel jsem nevěděl, že si mohu zažádat o pozastavení penalizace a tím pádem jsem při splácení u posledních 126 Kč zjistil, že na penalizacích dlužím cca 300 tisíc.“* Dodnes dluží pan Václav velký finanční obnos, a to nejenom kvůli nájmu. *„Teď naposledy mě chytili v tramvaji, když jsem jel na černo a dostal jsem pokutu, kterou jsem ignoroval. Bohužel...opět dluh narostl na vysokou částku, kterou jsem byl ochoten splatit, ale nadvakrát. Najednou bych na to nikdy neměl, to je jasný.“* To mu ale od dopravního podniku nebylo umožněno, a tak na své dluhy zcela rezignoval. *„Mě je to už, bohužel, úplně jedno jestli dlužím čtvrt nebo půl milionu. Já už to nechci řešit, protože jsem splácel, snažil jsem se to splatit, ale stejně dlužím hrozný pátky.“*

Denně prodá okolo 5 výtisků. Prodej Nového Prostoru se mu nedaří, a proto sní o jiné práci. *„Já prostě potřebuji nějakou práci na stálo a prodej NP si nechám jako přivýdělek, protože se tady ten prodej pohybuje těch 5 výtisků, někdy se nedaří vůbec a nedá se na to spoléhat.“* Tato skutečnost ovlivňuje i jeho pracovní nasazení a morálku, kontrol se nebojí, protože prý nemá co ztratit. *„Já sem chodím taky jak kdy, no. To je zas pravda. Někdy se mi prostě nechce, tak nejdu. Jako ty kontroly prej choděj, ale já je teda ještě nezažil u sebe. Někdy prodávám časák i za dvacku, moc to neřeším, jo...“*

Momentálně se snaží v těžkých podmínkách překonat zimu a žije ve strachu, že místo, ve kterém přespává, brzo srovnají se zemí. *„Ted'ka bydlím ve starých garážích určených k demolici, na kterou ale asi zatím ještě nejsou peníze. Jsem tam se známými, který jsou starobní důchodci, a pak ještě s bezdomovci, který nepracujou ani práci nehledaj, ale choděj žebrot na Václavák.“* Tento způsob obstarávání peněz pan Václav zcela odsuzuje. *„To já jsem chodil radši s barevnejma kovama do sběrnejch surovin. Nikdy jsem nechtěl jít žebrot, protože mě dost lidí v Praze zná, jsem docela známá osoba tady a bylo by to pro mě fakt hrozně potupný. Určitě by mě někdo poznal.“*

## **Případová studie č. 5**

### **paní Růžena, 55 let**

Paní Růžena je prodejkyň Nového Prostoru 5 let. O této možnosti se dozvěděla od prodejce, kterého potkala na ulici a zjistila si od něj potřebné informace. Má velké problémy s kyčlí a operace, kterou podstoupila, se bohužel nezdařila, tak jak by chtěla. Tato skutečnost jí stěžuje hledání další práce. *„Já jsem si nejdřív myslela, že to nezvládnou, ale nic jinýho mi nezbyvalo, protože práce se v mém zdravotním stavu špatně shání. Tak jsem to vyzkoušela a zůstala jsem u toho zatím. Mám jednu nohu kratší a tak chvíli stojím na jedny noze a chvíli zase na druhý.“*

Na ulici se dostala po rozvodu s manželem, který si našel jinou ženu. *„Nejdřív to zapříčinila nemoc, protože já jsem měla prasklou cévu na mozku, byla jsem 3 měsíce v nemocnici, a když jsem přišla domů, tak už měl manžel jinou. Myslel si, že se mu žena z města bude starat o pět dětí.“*

Prodej se jí daří, v prosinci si dokázala prodejem vydělat 7 tisíc korun. *„Mám dobrý místo, lidi tudy choděj na magistrát nebo do charity nebo k doktorovi. A mám ještě druhý místo v Horních Počernicích a tam taky těch pár stálých zákazníků mám. Tady je lepší místo, projde tady víc lidí, ale třeba tady nejsem krytá, v Horních Počernicích jsem v průchodu, takže když třeba prší tak jsem krytá. Tuto práci má ráda, a když si není něčím jistá, nebojí se zeptat zkušenějších. „Pro tyhle nejasnosti je rada starších, kam se zvolili lidi, co o to měli zájem a maj zkušenosti. Vzniklo to kvůli tomu, že většina lidí se stydí zeptat někoho na výdejné a radši se zeptaj a svěřej prodejcům. Kolemjdoucí jsou dle jejich slov různí, ale převažují ti*

hodní. Často se jí dostává pomoci, aniž by o ni žádala. „*Lidi třeba zaplatí víc a zpátky nechtěj...nebo mi jedna paní přinesla vánočku nebo cukroví, to mi taky nosili. Kolikrát přinesou i nějaký věci. Jeden pán mi říkal, že má maminku, která má podobou postavu jako já, tak mi přines oblečení. Někdy dostanu i nějakou tu stravenku.*“

Paní Růžena žije v Praze již několik let, ale pochází s Chomutova. Jednou se jí dokonce podařilo si na pár měsíců udržet byt. „*V Praze jsem měla i trvalý bydlíště, ale manžel mi řekl, ať se k němu vrátím zpátky, tak mě přihlásil zase tam na to Rakovnicko, za měsíc mě zase vyhodil a já jsem ztratila trvalý bydlíště. Pak jsem bydlela s dětma u mamky, ale ta měla malej byt a nešlo to věčně.*“ Má dvě dcery a jednoho syna. Její děti už jsou nyní dospělé a žijí svým životem.

## **2.8 Vyhodnocení, analýza a interpretace**

Tato část práce se věnuje vyhodnocení a srovnávání jednotlivých případů. Vymezila jsem si čtyři kategorie, které mi pomohou najít odpovědi na výzkumné otázky a podotázky. Konkrétně se jedná o kategorie – ztráta strachu z komunikace s lidmi, obnovení styků s rodinou (díky penězům vydělaným prodejem), pracovní zodpovědnost a životní změny prodejců zapříčiněné prodejem Nového Prostoru. Můj postup byl takový, že jsem nejdříve přepsala získané audiozáznamy do přehledné písemné podoby. Následně jsem je rozdělila na celky, které mají společný obsah a týkají se stejných nebo podobných jevů a pokusila se je popsat.

Využila jsem tedy metodu otevřeného kódování. Tento způsob analýzy dat jsem zvolila kvůli jeho jednoduchosti a účinnosti.

Obecně způsob kódování zahrnuje procesy, kdy jsou údaje získané výzkumníkem rozděleny, rozvrženy a znovu složeny takovým způsobem, který je pro výzkum potřebný. U otevřeného kódování rozdělíme rozhovor nebo jiná získaná písemná data na jednotlivé celky s podobným nebo souvisejícím významem, a každému celku potom přiřadíme kód v podobě výstižného označení obsahu.<sup>51</sup>

---

<sup>51</sup> ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, s. 211.

## Ztráta strachu z komunikace s lidmi

Všech pět informátorů ve svých výpovědích zmínilo, že před startem prodeje časopisu měli strach z komunikace s lidmi. To se týkalo jak osobních vztahů, tak vztahu se sociální pracovníci a širším okolím, se kterým se museli každodenně setkávat. Pro většinu z nich znamenal prodej něco stresujícího. Někteří měli strach z násilí nebo oloupení. „*Nosim u sebe v jednom kuse pepřák, bez něj bych byl nejistej, víte jak to je.*“ Někteří se zase obávali přímého oslovování. „*Bála jsem se, že s nima nebudu umět komunikovat. Snažila jsem se vydržet, protože co bych dělala, žebrat se mi nechce.*“ U některých pocházel strach z předchozí zkušenosti. „*Jo, strach z lidí jsem měl, jsem na ulici dlouho a asi jsem měl vždycky smůlu, ale pokaždý jsem narazil na lidi, který neměli ani kousek pochopení.*“ Každý z informátorů měl minimálně jeden nepříjemný zážitek s některým z kolemjdoucích. Všichni se setkali s verbální šikanou. Jeden dokonce s pokusem o napadení. „*Byli tu takový tři mladíci, nejdříve se mě snažili vyprovokovat, a když se jim to nepovedlo, začali na mě něco zkoušet...když už se rozmachovali, stihl jsem použít pepřák a utéct.*“

Zároveň ale uvádí, že po zkušenostech z prodeje, kdy byli situací v podstatě donuceni s lidmi komunikovat, strach ztratili. „*Ted' jsem ukecaná až moc, motá se mi z toho jazyk. Protože kdybych neoslovila a nekomunikovala, tak lidi jenom projdou a řeknou si, že tady stojí nějaká bába s časopisem.*“ Přestali se za sebe stydět. „*Už sa za seba nehanbím. Pochopil som, že predaj časopisu, to je taky práce. Ako ta ich... Stojím, hovorím na ľudí, usmievam sa.*“

## Obnovení styků s rodinou, noví přátelé

Všichni informátoři odpověděli, že si prostřednictvím prodeje našli nové přátelé. A to z řad kolegů prodejců. „*Potkáváme se na výdejně, když si jdeme koupit časopisy. Ráno i odpoledne. Prohodíme pár slov, potřebujem se vypovídat, tak se navzájem vyslechnem. Postupně se z těch lidí stanou kamarádi, že si i pomáháme, a tak. Hodně se poznáváme taky na společnejch akcích od Prostoru. Třeba společný večere, opejkání buřtů nebo tak. To mě i mrzí, když to kvůli něčemu prošvihnu.*“ Někteří mají přátelé jenom z řad prodejců, nahrazují si tím, že se nestýkají s rodinou. „*Nebyť tých ľudí z Priestoru, asi by som ani kamarátov nemal. Ved' oni už sú skoro ako moja rodina tu v Čechách. Chodíme na pivo, rozprávame si. Mám ich rád. Predávaním v Prostore už som si urobil veľa priateľov...z tých, čo so mnou predávali.*“ S některými přáteli sdílí společné bydlení. „*S jedním kamarádem z prostoru*

*bydlíme spolu v domečku momentálně.“ Jsou i případy, kdy si prodejce vybudoval přátelství se zákazníkem. „Měl jsem jednoho stálého zákazníka, byl to chlápek v mejch letech. Často si kupoval, vždycky jsme prohodili pár vět, pak zašli na pivko. Mluvil jsem s nim o svejch problémech, on mi zase říkal o svejch. No a na svátky přišel a pozval mě k sobě na Vánoce, nechal mě u sebe umýt, dal mi najíst. Takže moji kamarádi jsou teď ta rodina, do který mě pozval. Stýkáme se pořád.“*

Prodej časopisu Nový Prostor ale ovlivnil také vztahy s rodinou. Informátoři dostávají díky penězům, které prodejem vydělají možnost, cestovat za svými příbuznými, což jak sami uvedli, je pro ně velmi důležitá a pozitivní změna. *„Rád jedu za mámou. Když vydělám dost, tak si koupím jízdenku na vlak na nádraží a jedu. Když jsem neprodával, tak jsem za ní vůbec nejezdil. Nemohl jsem, nebylo jak, jediné na černo. Nebo stopem, a to nechci. Ted' jí někdy i něco přivezu a je to fakt dobrý.“* Peníze dokonce pomohli těm, kteří mají svou rodinu mimo území České republiky, na Slovensku. *„Zarobím si peniaze na vlak. Nedávno som bol na Slovensku za matkou. Je chorá a stará sa o ňu moja sestra. Od tej doby, čo predávam v Priestoru, tak máme lepšie vzťahy, pretože mám peniaze na to, aby som išiel častejšie.“* Velkou radost mají také z toho, že mohou své příbuzné potěšit nejenom svojí návštěvou, ale také faktem, že peníze na cestu si vydělali prací, a dokonce jim přivést i malé dárky.

### Pracovní zodpovědnost

Další věc, která spojuje 4 z 5 informátorů je, že k práci přistupují zodpovědně. Snaží se dodržovat v první řadě etický kodex prodejce. *„Když člověk neví, může se zeptat. Když nás kontrolujou, tak koukaj, jak se chováme k zákazníkům, jestli člověk nežebrá, jestli nabízí, sedí nebo stojí.“* Mají strach, že pokud by porušili některou z podmínek, přišli by o práci prodejců. *„Chodí kontrola. Na mě teda ještě nebyla, ale od ostatních slýchávám. A to já nepotřebuju riskovat, že třeba změním místo nebo tam nebudu. Nechci mít s nima žádný problémy, protože mi pomáhaj a já jsem za to rád.“* Je zajímavé, že přestože s kontrolory se setkali pouze dva prodejci, strach mají všichni čtyři. *„Kdyby přišla kontrola, a já na tom místě nebudu, tak dostanu pokutu. To se nevyplatí. Navíc mě ta práce baví. Přijdu s lidma do styku, že jo. Povídaj si se mnou starý, mladý, študáci, i mámy s kočárama.“*

Práce v Novém Prostoru je učí nejenom dodržování řádu a pravidel, ale do jisté míry taky hospodaření s penězi. Každý informátor uvedl, že musí hodně přemýšlet, kolik ten den koupí časopisů. Někteří jsou dokonce tak opatrní, že si jich koupí několik ráno, a když se

podání je prodat, přijdou na výdejnu znovu. „*Kúpim si ich päť a keď sa mi ich podarí predat, tak idem na výdajňu, dám si kávu a kúpim si zase ďalšie časopisy. Inak by mi ostali a ja nič nezarobil. Musíte s nimi vedieť trochu hospodáriť.*“ Z vlastní zkušenosti vědí, že starší čísla se prodávají obtížněji a není příjemné, když jim zbudou. Demotivuje to k prodeji. „*Když pak třeba sedím, a koukám na ty časáky, co mi zbyly, říkám si, že jsem kus vola. Místo abych to promyslel, tak je koupím, a pak neprodám. A to tam pak vlastně celý den stojíte úplně zbytečně a druhý den se vám tam ani nechce.*“ Všichni informátoři, kromě jednoho, který už rezignoval kvůli vysoké částce, kterou dluží, využívají celou pracovní dobu, aby prodali co nejvíce magazínů. „*Čím dýl tu stojím, tím větší šanci mám, že ten časopis prodám. Snažím se to dělat těch 8 hodin denně. A když není fakt krutý počasí, když extrémně nemrzne, tak to dodržuju.*“

## Životní změny

V životech všech informátorů nastali po spolupráci s Novým Prostorem větší nebo menší životní změny. Některým nabídli kolemjdoucí ubytování. „*Jeden pán, co si občas ode mě kupuje, tak mi před měsícem asi nabídl bydlení zadarmo v takovém baráčku, kde sice není proud, ale s kamarádem tam máme alespoň kamna, takže si můžu zatopit a uvařit na nich.* Jiným zase nabízejí pracovní místa na stavbách, na polích apod. „*Zrazu včera mi dal taký dlhodobý kupující mi ponúkol prácu, kde by som dostal aj zmluvu, tak som mu dal číslo a čakám na to keď sa mi ozve.*“ Finanční částka, kterou mají příležitost vydělat, jim dává šanci dostat se z ulice. „*Je to tak. Nový Prostor mi pomohl, a moc. Peníze, co jsem si vydělal mi pomohli platit bydlení v azyláku. Vždyť já nedostávám ani ty sociální dávky. Vytáhlo mě to z celodenního zevlování a večerní noclehárny. Na kterou jsem ale většinou ani neměl. Taky sem měl pár brigád už, protože sem se lidí při prodeji ptal, jestli nevědí o nějaký práci pro mě.*“ Některým dal dokonce naději na lepší zítřky, když už nevěděli kudy kam. „*Prostor mi pomohl změnit svůj přístup. Dřívávějc jsem prodávala sama na sebe, na jedný zahradě cizí, ale to mě jeden pán už nedovolil, byla to jeho zahrada. A stejně jsem už neměla na nákup zboží. Dělal jsem taky úklidy, ruční práce různý. Ale dostala jsem za to směšnou částku. Některý lidi když viděj, že potřebujete každou korunu, tak vám daj ještě míň. Navíc teďka mám ty berle, taky. To už mi práci nedaj ani na tom úklidu. Tohle všechno vim, a byla sem z toho pěkně zoufalá. Co takovej člověk jako já může dělat? A pak jsem začala prodávat tady, a když vim, že přece jenom ještě aspoň tohle zvládnou, tak to mi dává úplně takovou naději v lepší zejtrky.*“

Všech pět dotazovaných prodejců se shoduje na tom, že prodej časopisu Nový Prostor nějakým způsobem změnil jejich život k lepšímu. „*Takže dobrá zmena, ponuky práce mám, každý deň nejaké tie peniaze, mám sa kde zohriať a kamarátov, ktorým sa môžem vypovedať. Sociálna pracovníčka sa mi snaží pomôcť, a aby som robil nejaké pokroky.*“

## 2.9 Závěr výzkumného šetření

Provedené výzkumné šetření bylo zaměřeno na jedince, kteří mají zkušenost s prodejem časopisu Nový Prostor s cílem dozvědět se, jak prodej změnil a ovlivnil jejich životy, zda jim pomohl naučit se nebo si udržet pracovní zodpovědnost, jestli ztratili strach z komunikace s lidmi a jestli jim finanční prostředky, které při prodeji utrhá, daly více příležitostí jak se setkat s rodinou. Na tato čtyři témata, související s výzkumnými otázkami jsem se snažila v průběhu výzkumu nalézt odpovědi pomocí polostrukturovaných rozhovorů.

Hlavní výzkumná otázka: **Ovlivňuje prodej časopisu Nový Prostor život prodejců a učí je pracovní zodpovědnosti?**

Z odpovědí, které jsem od prodejců zjistila je patrné, že prodej časopisu Nový Prostor ovlivnil jejich životy, a to ve všech případech. Dal jim příležitost najít si nové přátele, být součástí skupiny, která má do jisté společný problém, kterým je ztráta bydlení a nabyli pocit, že někam patří. Oceňují také práci sociálních pracovníků, kteří se s nimi snaží řešit jejich problémy, zprostředkovávají jim kontakty a informují je o aktuální situaci a možných východiscích. Jsou vděční za možnost pravidelného výdělku, se kterým mohou začít plnit svoje individuální plány, ve kterých hraje prioritní roli najít si bydlení a znovuoobnovení vztahů s rodinou nebo přáteli, kteří žijí v jiném městě a ztratili s nimi kontakt. Dle jejich slov berou práci prodejce jako příslib lepších zítřků. „*Prostor byl takovou mojí záchranou, se kterou jsem zas dostal chuť něco změnit. Snažit se normálně žít. Dostat se z venku je vážně těžký, když je na to člověk sám.*“

Téma pracovní zodpovědnosti jsem ověřovala na porušování pravidel, dodržování řádu a využívání prodejního času. Čtyři z pěti prodejců se snaží tyto věci dodržovat a to ze dvou různých důvodů. Prvním důvodem je strach ze ztráty této práce a úcta k lidem, co jim ji umožňují. Druhým důvodem jsou peníze, které jsou pro ně tou největší motivací. Jeden



prodejce pravidla nedodržuje a to dle mého názoru z toho důvodu, že peníze, které vydělá má pouze na stravu a ztratil víru ve změnu. „*Mám těch dluhů tolik, že i kdybych se z toho všeho vyhrabal, něco si vydělal a snažil se normálně žít, tak mi to stejně všechno seberou. Takhle na mě nemůžou, nemám jim co dát.*“

Sami prodejci mi také nezapomněli připomenout, že je důležité s penězi hospodařit a zvažovat okolní vlivy, které mohou ovlivnit prodejnost. A tomu poté přizpůsobovat množství časopisů, které nakoupí, aby je mohli nabízet na svých prodejních místech. Mnoho z nich se poučilo tím, že na začátku své možnosti přeceňovali, a stávalo se tak, že jim mnoho výtisku zbývalo a už je nikdy neprodali.

### **Výzkumné podotázky:**

- 1) Dávají peníze vydělané prodejem časopisu prodejcům možnost stýkat se s rodinou?

Většina odpovědí byla zcela jednoznačná, a to taková, že finance vydělané prodejem prodejci rádi utratí za jízdenku na vlak, a využijí tak možnost navštívit rodinu nebo přátele, kterou dříve neměli. Jeden prodejce dokonce ve svých výpovědích uvedl, že předtím než začal v Novém Prostoru pracovat, rodinu navštěvovat nechtěl, protože se za sebe styděl. Teď se ale cítí dobře a návštěvy si moc užívá. Všech pět prodejců má po začátku prodeje šanci stýkat se s rodinou, a pokud ne s rodinou, tak alespoň s kamarády z jiných měst, které kvůli finančnímu nedostatku dříve navštěvovat nemohli.

- 2) Ztrácí prodejci díky prodeji časopisu strach z komunikace s lidmi?

Tuto skutečnost částečně potvrzuje i fakt, že se prodejci dobrovolně rozhodli se mnou spolupracovat a pootevřít mi dveře do svého soukromí. Na všech bylo znát, že s lidmi se nebojí komunikovat, naopak jsou na to velmi zvyklí. Při uskutečňování rozhovorů jsem měla šanci vyzorovat, jak si počínají při komunikaci se zákazníky, a jejich projev byl velice suverénní a milý. V odpovědích na otázky pak lze jasně rozpoznat, že jsou si vědomi toho, že prodejem ztratili téměř veškeré zábrany, protože jim nezbývala jiná možnost. Na počátku měli strach, byli nervózní. Teď s lidmi konverzují, umívají se, vtipkují, dotazují se na práci.

Myslím, že tato sekundární výhoda prodejce, kterou je ztráta strachu z komunikace s lidmi, je pro lidi bez domova opravdu velice přínosná. Nejenom při hledání ubytování, zaměstnání nebo řešení své sociální situace, ale také ve vztahu ke kvalitě jejich osobního života, vztahům a sebedůvěře.

Všichni prodejci působili odhodlaně se mnou mluvit, nedělalo jim problém se logicky vyjadřovat, mluvili otevřeně, z očí do očí a nepůsobili vůbec nervózně, ani ustrašeně.

3) Myslí si prodejci, že prodej časopisu změnil jejich životní situaci k lepšímu?

Odpověď na tuto otázku je jednoznačně ano. Peníze vydělané prodejem časopisu pomohli prodejcům změnit jejich životy k lepšímu. Ze všech odpovědí je patrné, že prodejci se naučili se svými penězi lépe hospodařit. Zaplatili si za ně mimo jiné také ubytovny, noclehárny nebo azylové domy, nakoupili za ně jídlo. V jednom případě dokonce dárky pro své blízké. Všechny tyto faktory změnil jejich situaci, co se týče např. jejich fyzického zdraví, protože nyní se mají kde kvalitně vyspat, nejsou vystaveni nepřízní počasí a mají dostatek kvalitní stravy. Zlepšení a změnu to přineslo také v oblasti styků s rodinou, přáteli. A změnila se tak i celková sebereflexe.

## ZÁVĚR

Cílem teoretické části bakalářské práce bylo podat ucelený náhled na fenomén bezdomovectví. V první části se věnuje různým druhům definic a naráží tak na problém nejednotné platné definice, ze které pramení překážky v oblasti legislativy, ale i prevence a řešení této problematiky. Neexistující definice je také jedním z ukazatelů, že bezdomovectví je problém, kterému v České republice není přikládán dostatečný význam a není mu věnován dostatek pozornosti. Roli státních institucí často přebírají neziskové organizace dotované sociálními fondy Evropské unie, ale i přes veškerou snahu se naprostá většina z nich potýká s nedostatkem financí.

Další části popisují způsoby pomoci, tedy služby, které jsou lidem bez domova k dispozici, aktuální stav na našem území z údajů českého statistického úřadu z roku 2011 a fungování a historii časopisu Nový Prostor.

Nový Prostor, o. s. je organizací, která pomáhá lidem bez domova řešit jejich problémy, nalézt nový směr. Dle mého názoru tkví její výjimečnost v tom, že dává příležitost pracovat lidem, kteří z různých důvodů práci jinde nenajdou, tedy možnost vydělat peníze. Tím víc, čím víc se o to budou snažit. Poskytuje jim možnost svým aktivním přístupem změnit svou tíživou situaci a nabízí jim pomocnou ruku. Lidé koupí časopisu podpoří daného prodejce, a navíc dostanou kvalitní časopis plný aktuálních témat z různých oblastí ekonomiky, sociologie a politiky.

Výzkumné šetření mi pomohlo nalézt odpovědi na otázky, zda prodej tohoto časopisu ovlivňuje životy prodejců a učí nebo napomáhá udržení pracovní zodpovědnosti. A byl pro mě také obrovskou životní zkušeností. Můj obdiv patří všem lidem, kteří překonali strach z komunikace s lidmi a začali s prodejem Nového Prostoru, odhodlali se řešit svůj problém vlastním přičiněním a našli odhodlání se znovu postavit na vlastní nohy.

Z vlastní zkušenosti se svým okolím vím, že lidé často netuší, jakým typem časopisu Nový Prostor je a kdo jsou jeho prodejci. Přínos výzkumné části této práce spatřuji v přiblížení této problematiky veřejnosti, která často nevnímá rozdíl mezi bezdomovcem, kterého potká žebrat na nádraží a člověkem, který se snaží něco změnit a jako startovní krok zvolil právě prodej časopisu Nový Prostor.

## Použité zdroje

1. BALÁŠ, Ondřej. *Aktuální otazníky fenoménu bezdomovství*. Vyd. 1. Brno: Centrum sociálních služeb, 2010, 78 s. ISBN 978-80-254-9015-0.
2. BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní politika a ekonomika: Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky, 2004, 102 s. ISSN 1213-8096.
3. BAŠTECKÁ, Bohumila. *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2005, 299 s. ISBN 80-247-0708-X.
4. FITZPATRICK, Suzanne, Peter KEMP a Susanne KLINKER. *Bezdomovství: přehled výsledků výzkumů z Velké Británie*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky, 2004, 96 s. ISBN 80-866-2515-X.
5. GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999, 594 s. ISBN 80-720-3124-4.
6. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
7. HRADECKÝ, Ilja. *Definice a typologie bezdomovství: [zpráva o realizaci aktivity č. 1 projektu Strategie sociální inkluze bezdomovců v ČR]*. 1. vyd. Praha: Pro Sdružení azylových domů vydala Naděje, 2007, 50 s. ISBN 978-80-86451-13-8.
8. HRADECKÁ, Vlastimila a Ilja HRADECKÝ. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. [1. vyd.]. Praha: NADĚJE, 1996, 107 s. ISBN 80-902-2920-4.
9. MAREK, Jakub, Aleš STRNAD a Lucie HOTOVCOVÁ. *Bezdomovectví: v kontextu ambulantních sociálních služeb*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, 175 s. ISBN 978-802-6200-901.
10. MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. et al. *Velký sociologický slovník: II. svazek. P-Ž*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1996, s.749-1627. ISBN 80-718-4310-5.
11. PRŮDKOVÁ, Táňa a Přemysl NOVOTNÝ. *Bezdomovectví*. 1. vyd. Praha: Triton, 2008, 93 s. ISBN 978-807-3871-000.
12. RICHTEROVÁ, Bohdana a Lenka ORGONÍKOVÁ. *Různé cesty pomoci: porovnání teorie a praxe sociální práce s lidmi bez domova*. Krnov: AKLUB, 2008, 72 s. ISBN 978-80-254-1562-7.

13. *Sborník ze semináře na téma Bezdomovství v Evropě: Olomouc 4.3.1998*. Praha: Naděje, 1998, 56 s. ISBN 80-902-2923-9.
14. ŠTĚCHOVÁ, Markéta a Marina LUPTÁKOVÁ. *Bezdomovectví a bezdomovci z pohledu kriminologie: závěrečná zpráva*. Vyd. 1. Editor Bedřiška Kopoldová. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, 111 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3380-694.
15. ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
16. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2004, 870 s. ISBN 80-717-8802-3. 978-802-5415-627.

#### Internetové zdroje:

1. ETHOS - European Typology on Homelessness and Housing Exclusion. *FEANTSA: European Federation of National Organisations working with the Homeless* [online]. [cit. 2012-12-15]. Dostupné z: <http://www.feantsa.org/code/en/pg.asp?Page=484>
2. HRADECKÝ, Ilja. *Profily bezdomovství v České republice: Proč spí lidé venku a kdo jsou ti lidé* [online]. Praha, 2005 [cit. 2012-12-07]. Dostupné z: <http://www.nadeje.cz/vz/pslvakj05cz.pdf>
3. *Nový Prostor: O nás*. [online]. [cit. 2012-12-07]. Dostupné z: <http://novyprostor.cz/o-nas.html>
4. *Prodejci a prodejní místa: Kdo se může zapojit do projektu. Nový Prostor* [online]. [cit. 2012-12-15]. Dostupné z: <http://novyprostor.cz/prodejci-a-prodejni-mista--praha.html>
5. *Sociální služby* [online]. [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/9>

## Přílohy

Příloha č. 1

Dopis prodejcům Nového Prostoru.

### **Dobrý den prodejci NP,**

mé jméno je Aneta Johnová a jsem studentkou Univerzity Pardubice, oboru Humanitní studia. Již přes rok jsem čtenářkou tohoto časopisu, a právě to je ten důvod, proč jsem si jako téma své bakalářské práce zvolila „Snahy o recosializaci prostřednictvím prodeje časopisu Nový Prostor“. Ve své bakalářské práci píší o bezdomovectví, formách pomoci a časopisu Nový Prostor, jeho prodejci, fungování a historii. Chtěla bych Vás tímto požádat o pomoc v podobě rozhovorů s Vámi, kde bych Vám ráda položila pár otázek, týkajících se prodeje, a toho jak Vám pomohl nebo co pro Vás znamená. Rozhovory mohou probíhat individuálně nebo ve více lidech. Pokud by s tím někteří z Vás souhlasili, byla bych Vám opravdu moc vděčná. Možná byste tím pomohli nejenom mě, ale i dalším lidem, od kterých by si čtenáři mé bakalářské práce koupili další výtisk.

Pokud byste měli opravdový zájem mi pomoci, pro ukázkou pár otázek:

- a) Jak dlouho jste bez domova?
- b) Jak dlouho prodáváte časopis Nový Prostor?
- c) Pamatujete si, jak jste se k prodeji dostal/a?
- d) Změnilo se ve vašem životě něco po zahájení prodeje?
- e) Dá se prodejem vydělat dost na to, aby jste mohl/a začít znovu „žít“?
- f) Prodáte každý den přibližně stejný počet výtisků?
- g) Máte v plánu najít si do budoucna jinou, lépe placenou práci?
- h) Jaký máte důvod k prodeji časopisu NP?
- i) Můžete mluvit o tom, proč jste se dostal/a na ulici?
- j) Přestali jste se stýkat po ztrátě domova se svým původním okolím?
- k) Stýkáte se teď, po začátku prodeje, s lidmi, co dříve?

Na všechny otázky samozřejmě **odpovídat nemusíte**. Sejit se můžeme na vaší výdejně **nebo prodejním místě**. Vše by bylo na Vás.

Předem děkuji za zvážení.

Aneta Johnová

tel.: 721661228

email: anet.johnova@seznam.cz